

Cliëntenraad Groningen

Werk & Inkomen

Aan: College van burgemeester en wethouders van Groningen
T.a.v.: Mevrouw I. Diks

Datum: 15 september 2020
Ons kenmerk: CRA 2020-10

Onderwerp: Advies over 'Het volledig overzicht van de indicatoren van Toekomst met Perspectief'

Geacht college, geachte mevrouw Diks,

De Cliëntenraad (CR) heeft een notitie ontvangen, getiteld 'Volledig overzicht van de indicatoren van Toekomst met Perspectief'. In die notitie worden indicatoren genoemd bij de missie, de (2) strategische en de (6) tactische doelen uit de nota Toekomst met Perspectief (TmP).

In dit advies hebben we vragen bij de notitie. Vragen ter opheldering, maar ook hebben we bedenkingen bij wat nu voor ons ligt en wat we nog mogen verwachten. De vragen staan in de bijlage bij dit advies.

Bijna een jaar geleden, in november 2019, heeft de gemeenteraad de nota TmP vastgesteld. We zijn 10 maanden verder en we zien nu een verzameling indicatoren zonder dat duidelijk is waar ze toe dienen. Een lijst die alleen nog maar ambtelijk is opgesteld en al aan de raad is verstuurd voordat betrokkenen, waaronder de Cliëntenraad, daar hun mening over konden geven. Middels een afzonderlijk schrijven bent u geïnformeerd over onze zorgen daarover.

Naar onze mening zegt deze lijst betrekkelijk weinig over het doel van de missie: *'Hoe doorbreken we de armoede-overdracht van ouder op kind. Alle kinderen krijgen dezelfde kansen'*.

Dat deze lijst volledig zou zijn, is niet vol te houden. Daarvoor ontbreken er indicatoren over zaken die wel in de nota TmP staan, worden andere zaken tekortgedaan en ontbreekt op meerdere plekken de relatie met armoede. Gezien het feit dat hier zeker driekwart jaar aan gewerkt is, is de Cliëntenraad teleurgesteld over de kwaliteit van het gebodene.

Er zijn (nog steeds) geen concrete (streef)doelen, er zijn geen data voor (tussen)evaluaties. Nergens is al duidelijk wanneer welk resultaat bereikt zou moeten zijn. Zelfs het tussendoel in TmP om in 2030 niet langer in de top 3 te staan van de grootste gemeenten met de meeste armoede, is achter de horizon verdwenen. De gemeenteraad, de rekenkamer, de Cliëntenraad en anderen hebben hierdoor het komende decennium geen enkele mogelijkheid om te controleren in welk stadium enig (tussen)doel is bereikt van TmP.

Bij een deel van de indicatoren is een nulmeting van belang om de voortgang te kunnen monitoren. Aan de Cliëntenraad is te kennen gegeven, dat de start van de nulmeting er niet is voor eind 2021. Wat betekent dat zelfs de eerste voorzichtige conclusies ('hoe staat het er na 1 jaar voor') niet voor 2022 kunnen worden getrokken.

Ook op andere onderdelen uit de nota TmP is de voortgang zeer mager te noemen. Zo is er ook nog steeds geen duidelijkheid over de rol en inzet van ervaringsdeskundigen, een proces dat ook al eind 2019 al is gestart.

Oud beleid is formeel al gestopt; nieuw beleid is (of wordt) vertraagd zodat in de tussentijd ad hoc beleid wordt gemaakt. Dat is een keuze van het college en de gemeenteraad waar we mee moeten leven, maar wat niet bevorderlijk is voor de doelgroep. Niet voor een beter inkomen, niet voor een betere kwaliteit van leven, toch de kern waar het om draait en daarom niet voor niets als de beide strategische doelen opgenomen.

Natuurlijk, TmP is een lerende, levende aanpak. Al werkendeweg zal het beleid zich meer en beter moeten ontwikkelen. Maar dat neemt niet weg dat de huidige traagheid voor de doelgroep een fnuikende uitwerking heeft. Worden regelingen en voorzieningen wegbezuinigd en wanneer dan? Blijven ze toch? Voor mensen in armoede en voor wie overleven een dagelijkse bezigheid is, leidt die lerende aanpak in deze 'tussenjaren' zoals we die maar zullen typeren, tot onzekerheid; onzekerheid of de regelingen en voorzieningen waar nu recht op bestaat, dat volgend jaar of het jaar daarop nog zo zijn.

Het verwijzen naar die lange adem en de levendige, lerende aanpak kan en mag geen excuus worden voor traag beleid. Als op de genoemde zaken in al die tijd zo weinig voortgang wordt geboekt, levert deze collegeperiode maar weinig concreets op voor de doelgroep en moet worden afgewacht of en hoe een volgend college het beleid verder zal vormgeven maar vooral concretiseren.

De afgelopen maanden hebben ons geleerd dat de wereld er in korte tijd heel anders is gaan uitzien. Voor veel mensen is het perspectief slechter geworden; het aantal mensen dat onder de gemeentelijke definitie van armoede zal valt, is al toegenomen en zal naar verwachting nog verder toenemen. Gevoegd bij het feit dat vanaf 2021 de uitkeringen ook nog eens verlaagd gaan worden, de huurverhogingen doorgaan en de kloof tussen werkenden en niet werkenden door aangekondigde belastingmaatregelen nog verder zal groeien, toont naar de mening van de Cliëntenraad aan dat een werkbaar, helder en voor iedereen duidelijk en eenduidig armoedebeleid meer dan noodzakelijk is. De laatste uitspraak bij tactisch doel 6 of 'de inkomenssituatie de komende twee jaar gelijk blijft of vooruit zal gaan' getuigt dan ook op zijn zachts gezegd van een miskenning van de harde werkelijkheid voor alle mensen aan de 'armoedekant' van de samenleving.

Er mag naar ons idee wel meer haast gemaakt worden gemaakt met de invoering van TmP om ook de mensen voor en over wie het gaat wat meer perspectief en zoveel mogelijk zekerheid te geven.

We adviseren het college om op korte termijn met concrete (tussen)doelen te komen met (tussen)evaluatiemomenten, opdat de gemeenteraad, de rekenkamer, de Cliëntenraad en anderen deze kunnen verifiëren.

Verder adviseren we het college om, gezien de urgentie en snelheid van de toename van het aantal mensen in armoede, om op korte termijn en voor een wat langere periode, het bestaande instrumentarium te handhaven en zo mogelijk te verruimen. Nu er door de crisis voor allerlei groepen in de maatschappij extra geld beschikbaar is en/of gezocht wordt, kan deze groep niet achterblijven. We doen dus ook een moreel appél op het college en de raad om dit mogelijk te maken. Ook een extra beroep op financiële ondersteuning van de Rijksoverheid lijkt ons wenselijk.

Uw schriftelijke reactie zien wij graag op korte termijn tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Hans Alderkamp

Voorzitter a.i. Cliëntenraad Werk en Inkomen

I.a.a:

De gemeenteraad van Groningen
De vakdirecteur Aaldert van Lingen
Stadadviseert, Adviesraden Sociaal Domein Haren en Ten Boer

Bijlage bij het advies

Geen enkele van de indicatoren gaat bijvoorbeeld in op het tweede deel van de missie '*Alle kinderen krijgen dezelfde kansen*'. Er wordt alleen het totaal kinderen die opgroeien in een genoemd huishouden gemeten.

Vragen:

- Waarom zijn er geen indicatoren die meten of en in hoeverre alle kinderen dezelfde kans krijgen? Zijn er vanuit het onderwijs geen indicatoren te benoemen zoals de voortgang op de basisschool en de doorstroming naar middelbaar onderwijs?
- Het krijgen van 'dezelfde kansen voor alle kinderen' is verder toch niet alleen afhankelijk van een inkomensgrens (die 110%)?

De terminologie bij de indicatoren is verwarrend en niet consistent. Als er vooral doelen voor gezinnen (huishoudens is naar ons idee een betere en juistere omschrijving) zijn, zul je in de criteria ook vooral de effecten voor die gezinnen moeten meten. Dan gaat het niet om personen (zoals in strategisch doel 1), niet om volwassen bewoners (zoals in strategisch doel 2) en niet om volwassenen (zoals in alle tactische doelen).

Vraag:

- Waarom worden termen als personen, gezinnen, huishoudens en volwassenen door elkaar gebruikt en is dat niet eenduidig en consistent?

De volgorde van de beide strategische doelen is niet conform de nota.

Vraag:

- Wat is de reden dat die volgorde is omgedraaid?

Bij wat nu strategisch doel 1 is ('*meer gezinnen hebben een beter inkomen*'), wordt niets gezegd over een heel concreet punt uit de nota, namelijk om 'straks' niet meer in de top 3 van gemeenten met de meeste armoede te willen staan.

Vragen:

- Waarom zijn daar geen indicatoren voor vastgesteld?
- Centrale vraag is hierbij hoe het verschil met gemeente nummer 4 verkleind wordt plus de vraag in hoeverre 'ons' gemeentelijk beleid dat bewerkstelligd?

Bij wat nu strategisch doel 2 is ('*meer gezinnen hebben een betere kwaliteit van leven*'), mist de link naar armoede. In de nota TmP staat op dit punt heel nadrukkelijk dat het doel is dat gezinnen met een inkomen onder de 110% straks minder vaak door armoede een slechtere kwaliteit van leven hebben.

Er wordt nu voorgesteld om (alle?) volwassenen een aantal zeer algemene uitspraken te laten doen waarin de relatie met armoede afwezig is. Er zijn bijvoorbeeld mensen met een fors inkomen die toch moeite hebben om rond te komen maar die echt niet onder de definitie van 'armoede' vallen. Ook in uitspraken over een 'waardevol leven' en/of de kwaliteit daarvan, zien wij geen relatie met (financiële) armoede.

Vragen:

- Waarom gaat het hier om 'volwassen bewoners' en niet om huishoudens onder de 110%? Dat is toch de groep waarvan dit moet worden gemeten?
- Waarom wordt niet de relatie met 'armoede' gelegd bij de uitspraken?

Hoewel in de nota als in dit overzicht sprake is van 6 tactische doelen, zijn ze niet gelijk. In de nota TmP is tactisch doel 2 getiteld 'herkennen en verbinden'. Hier zijn deze punten gesplitst in 1 en 2. Tactisch doel 1 uit

de nota TmP is *'betrokkenheid; de samenleving zet zich concreet in voor mensen in armoede. We zien meer inzet voor meer mensen.'*

Vraag:

- Waarom zijn er geen indicatoren rond het thema *'betrokkenheid door de samenleving'*? Vallen zaken als 'omarm Groningen' en de door de Cliëntenraad al eerder genoemde suggestie rond 'Warenhuis Groningen' die door de wethouder Diks is overgenomen, hier niet onder? Wordt de gemeentelijke inspanning op dit terrein niet gemeten?

Bij alle strategische doelen valt op dat er uitspraken aan 'volwassenen' worden voorgelegd: *'Volwassenen die in het afgelopen jaar gebruik hebben gemaakt van een inkomensondersteunende regeling'*. Dat roept bij ons de vraag op of er een lijst is van deze regelingen. Gaat het om alle voorzieningen zoals ze in de bijlage staan van de notitie die in mei in de raad is besproken? De lijst waarin o.a. het nodige staat over de voorgenomen bezuinigingen bij de Stadspas? Gaat het ook om regelingen als de Bijzondere Bijstand, de Meerkostenregeling, de collectieve ziektekostenverzekering?

En willen we alle mensen uitspraken laten doen over zaken die ook helemaal niet van toepassing zijn? Want het gaat hier om totaal verschillende grootheden met een eigen traject. Kunnen we de aanvraag van de Stadspas vergelijken met een witgoed aanvraag? En hoe moet je bij een digitaal traject aangeven welk gevoel je had bij de medewerker en/of deze goed luisterde?

In een aantal gevallen wordt gevraagd naar het gevoel dat iemand heeft over en bij een bepaalde uitspraak. Uit andere onderzoeken blijkt regelmatig een tegenstelling tussen het gevoel dat mensen hebben in relatie tot de praktijk. Zo nemen in een onderzoek de gevoelens van onveiligheid toe, terwijl de veiligheid toeneemt. Beleid maken op basis van uitspraken over gevoelens heeft daarmee nogal wat beperkingen.

Relatief veel uitspraken gaan over de rol en houding van de hulpverlener (herkennen, serieus, luisteren, snelheid). Er wordt niet gevraagd of de ondersteunings(aan)vraag wel of niet gehonoreerd is. Er wordt ook niet gevraagd naar mensen die wel een aanvraag hebben ingediend maar die niet gehonoreerd is.

Veel indicatoren uit de lijst blijven heel dicht bij de formulering uit de nota TmP. De indicator bij tactisch doel 5 is daarin wel een heel bijzondere. Er wordt simpelweg gevraagd of de belemmerende factoren zoals dat in het tactische doel staat, daadwerkelijk zijn weggenomen of verzacht. Geef daar maar eens een antwoord op. Geen enkele aanwijzing over welke factoren dit zouden kunnen zijn. Zo is deze indicator vaag en nietszeggend.

In hoeverre is het zinvol om bij de laatste indicator van tactisch doel 6 een oordeel te vragen van mensen in armoede hoe ze denken dat hun inkomenssituatie in de komende jaren zich zal ontwikkelen. Mensen aan de armoedekant van de samenleving zijn geheel of gedeeltelijk werkloos, hebben nauwelijks vooruitzicht op werk al dan niet vanwege belemmerende factoren, hebben uitzendbanen, flexbanen, nul-urencontracten en staan bij tegenslag als eerste op straat. Corona maakt dat leven nog onzekerder. Elk oordeel over die ontwikkeling is dan toch nattevingerwerk en daarmee onbruikbaar voor de beleidsontwikkeling?

Vragen:

- Wat wordt precies bedoeld met *'inkomensondersteunende maatregelen'*; welke zijn dat en is daar een volledig overzicht van?
- Er is bij de maatregelen nogal een verschil tussen de methode van aanvragen, wie daarbij al dan niet betrokken zijn (fysiek of digitaal), de aard, de hoogte, de impact, voor wie het precies bedoeld is, om maar een aantal verschillen te benoemen. Waarom zijn die verschillen niet meegenomen in de indicatoren?
- Kunnen vragen naar gevoelens van mensen (zoals bij tactisch doelen 1 en 4) niet beter weggelaten worden?

- Mag ook de vraag naar ontwikkeling van het inkomen (tactisch doel 6) weg?